

Mamo.cz

**Vytvořilo společné pracoviště
ÚZIS ČR a IBA LF MU**

Inovace v hodnocení výkonnosti screeningu karcinomu prsu

Ondřej Ngo, Ladislav Dušek, Ondřej Májek

- 1. Národní screeningové centrum (NSC) a datová základna screeningových programů**
- 2. Příklady výsledků na podkladech datové základny**
- 3. Standardizace ukazatelů kvality**

1

**NSC & Datová základna
screeningových programů**

Národní screeningové centrum (NSC)

- Je **součástí Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR)**, úzce **spolupracuje s MZ ČR**. Má samostatnou **koordinační a řídicí strukturu**. Aktivity jsou **podpořené OP Zaměstnanost**
- **Hlavním cílem je vybudování metodického a personálního zázemí** pro zavádění, realizaci a hodnocení screeningových programů v ČR
- **Posláním NSC je snížení mortality** (úmrtnosti) **a morbidity** (nemocnosti) vážných onemocnění v České republice a zlepšení zdraví obyvatel.

Radou doporučené pilotní projekty a realizované v rámci OPZ

Portál Národního screeningového centra

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

ÚZIS

Národní screeningové centrum

- Informace o NSC
- Akční plán
- Mezinárodní spolupráce
- Datová základna
- Pilotní projekty
- Konference a školení
- E-learningová školení
- Informace pro veřejnost

Aktuality | Zpravodaj | Výstupy | Kontakt | Facebook

Přihlášení k odběru novinek: Souhlasím se zpracováním os. údajů

ÚZIS Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

2018 NSC | Mapa serveru | Prohlášení o používání cookies

NSC NATIONAL
SCREENING
CENTRE

<https://nsc.uzis.cz/>

Analýza dat – informační systém hodnocení kvality

Národní zdravotnický informační systém

Národní zdravotní registry

Ad-hoc exporty

NR-HZS

Plátcí zdravotní péče

Ad-hoc databáze pilotních projektů

Pilotní projekt 1

Pilotní projekt 2

...

Externí databáze klinických údajů

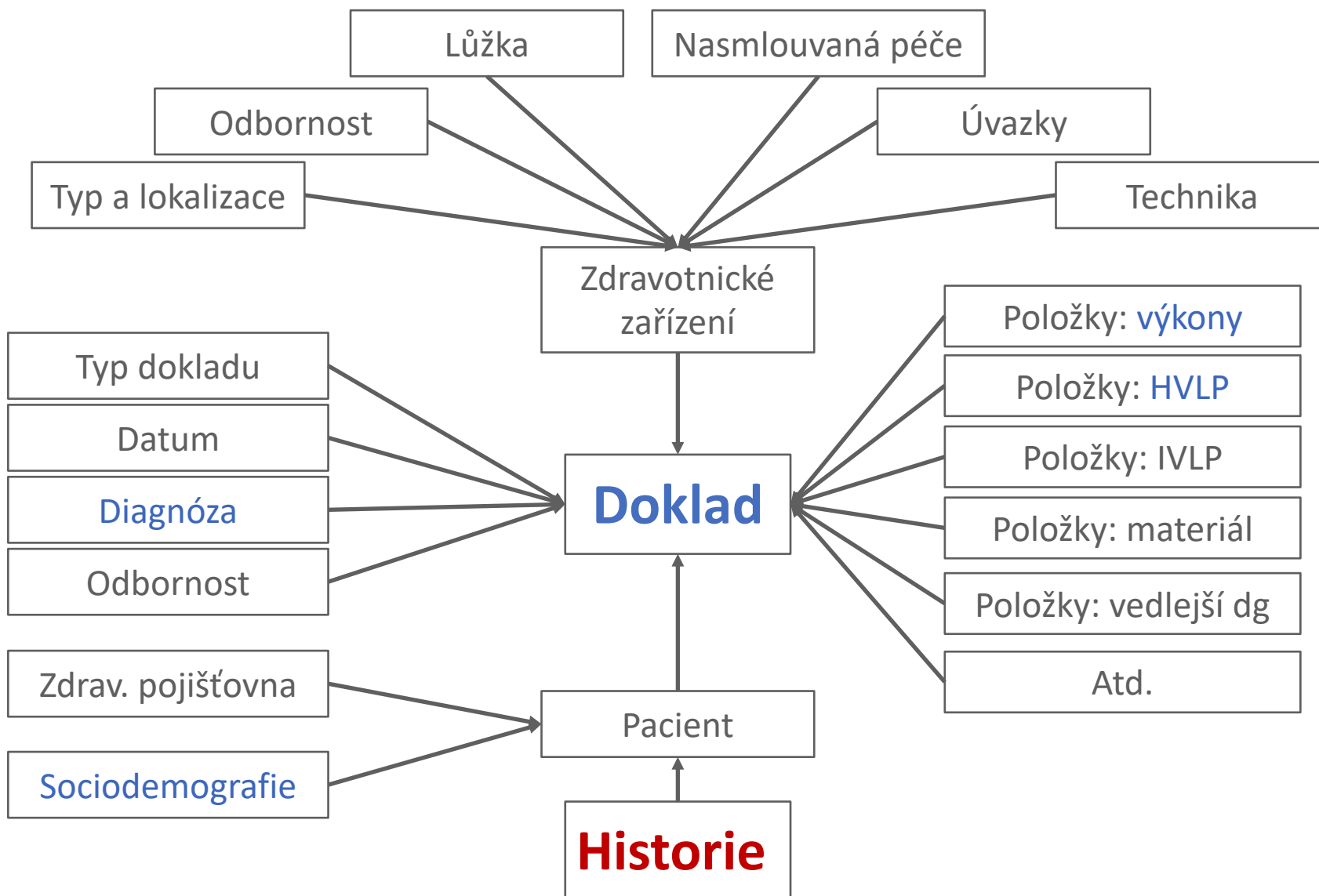
screening karcinomu prsu

screening kolorektálního karcinomu

...

Nový datový zdroj - NRHZS

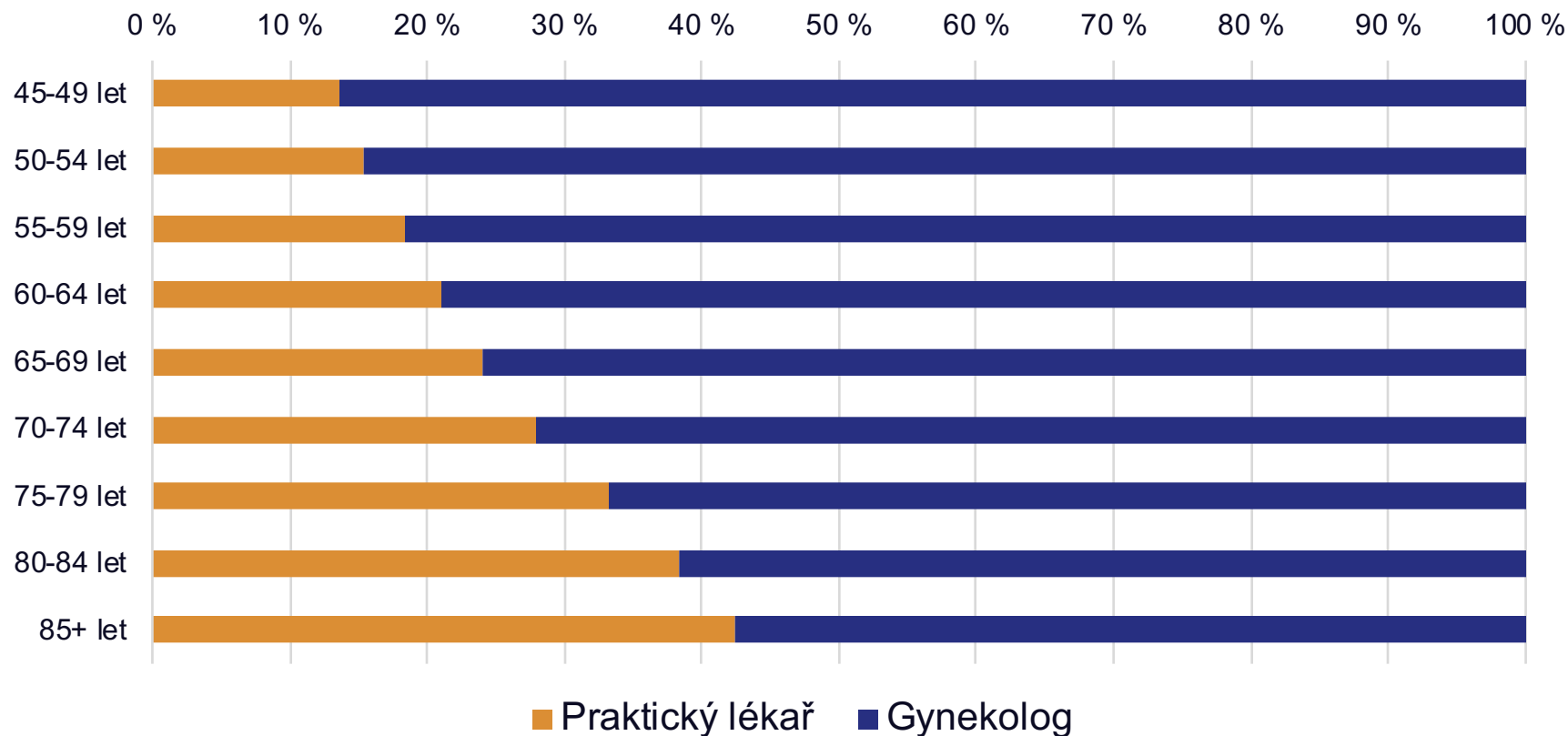

2a

**Příklady výsledků
na podkladech datové základny**

Ženy ve věku od 45 let, výkon 89223
N = 628 019* pacientek v roce 2017

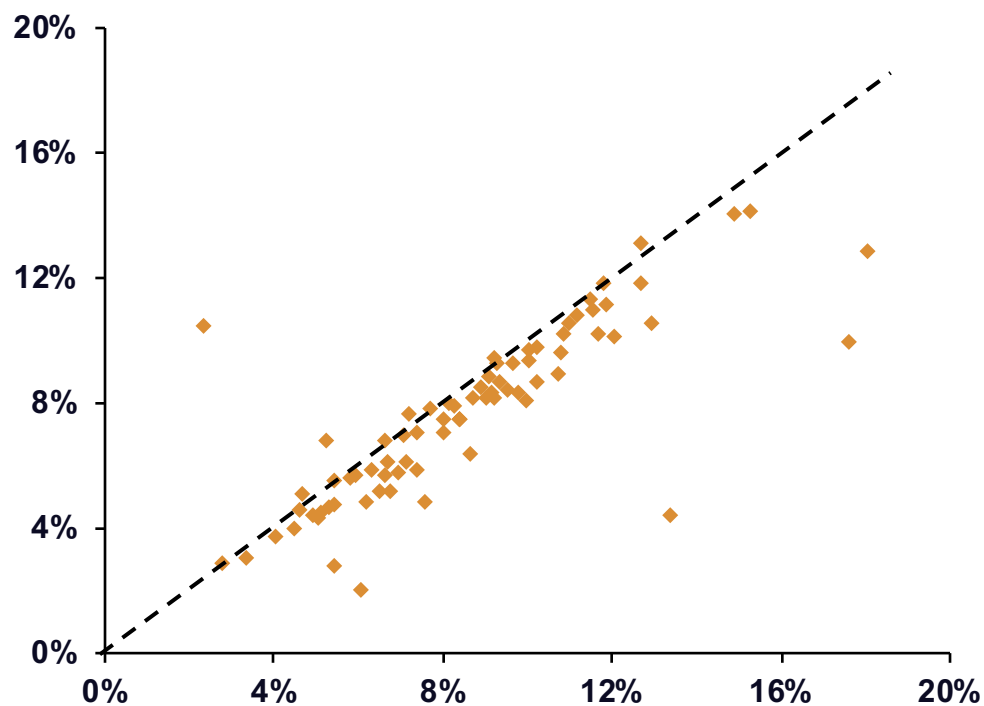
*Celkový počet pacientek v roce 2017 = 661 617, zahrnuje ženy nad 45 let referované i lékaři s jinou odborností.

UZ prsu, IBA registr
(2017, ženy ve věku 45–69 let, podíl celkem 7,5 %)

UZ prsu, data PZP (89510)
(2017, ženy ve věku 45–69 let, podíl celkem 8,3 %)

Podíl žen s doplňujícím UZ prsu
z IBA registru

Poměr registru vs. PZP **0,91**

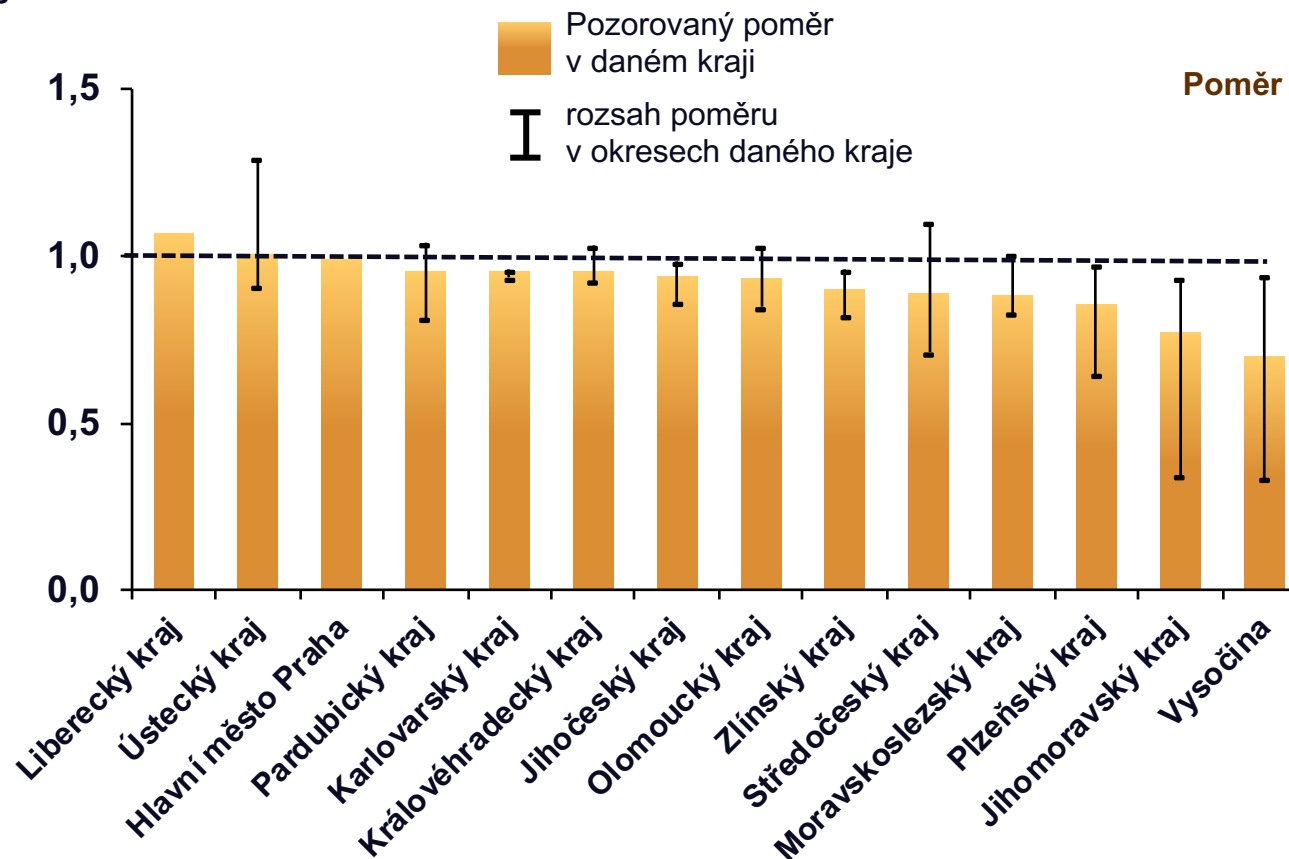

Podíl žen s doplňujícím UZ prsu
z dat PZP (kód výkonu 89510)

UZ prsu, IBA registr
(2017, ženy ve věku 45–69 let, podíl celkem 7,5 %)

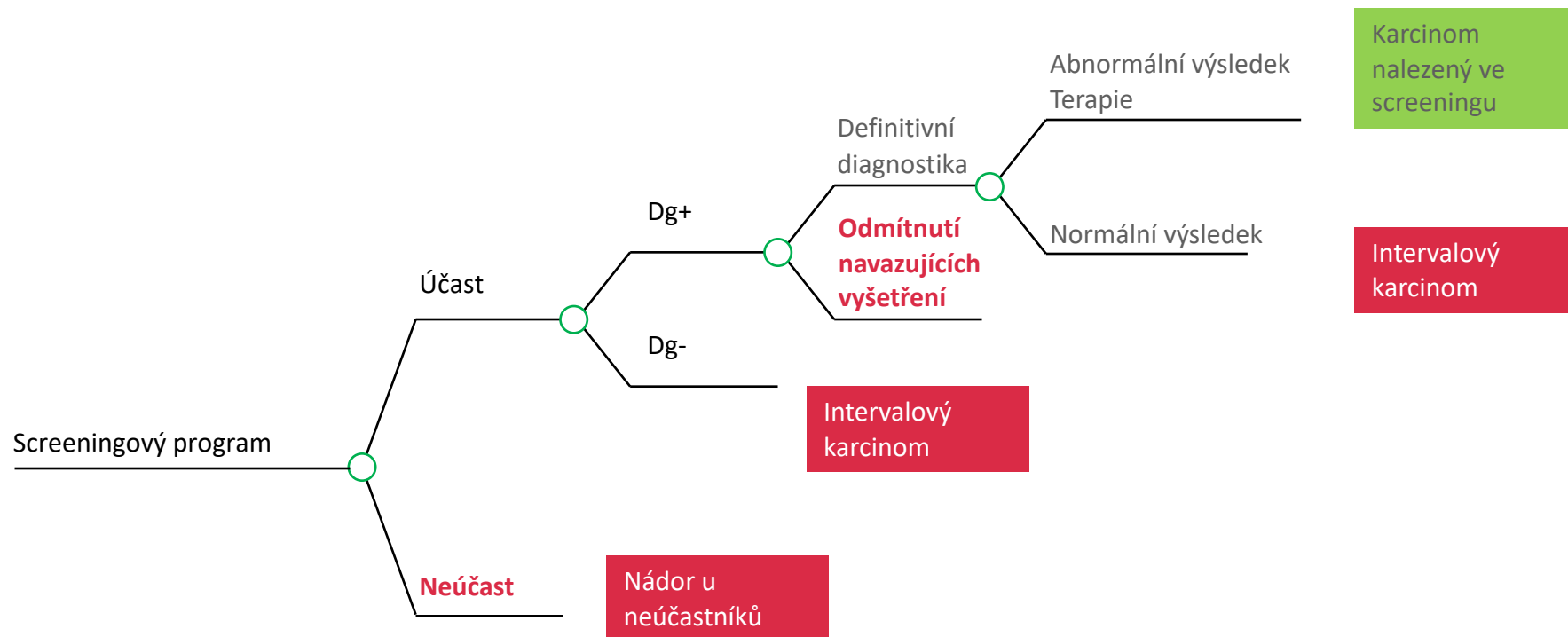
UZ prsu, data PZP (89510)
(2017, ženy ve věku 45–69 let, podíl celkem 8,3 %)

Poměr registru vs. PZP

Poměr registru vs. PZP 0,91

Kraj

Audit onemocnění v populaci

Benchmarking poskytovatelů

Senzitivita diagnostiky, programu

Míra intervalových karcinomů

2b

**Příklady výsledků
na podkladech datové základny**

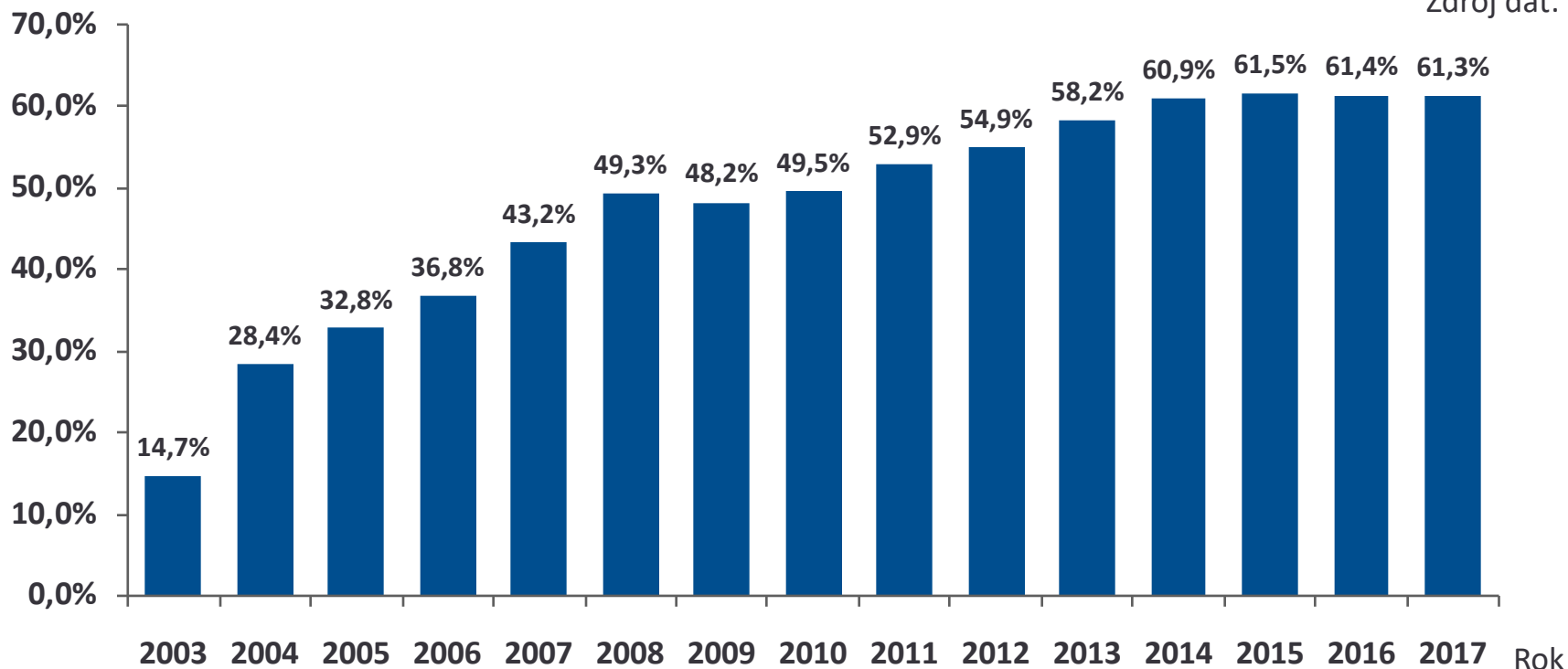
Pokrytí cílové populace screeningu v letech 2003–2017

Celkové pokrytí cílové populace

Screeningová mamografie: (89220, 89221, 89223)

ženy, 45–69 let

Zdroj dat: PZP

Údaj stanoví podíl žen v cílové populaci (1 744 035 žen v roce 2017), které podstoupily screeningovou mamografii během předchozích 2 let.

Trend odpovídá údajům publikovaných z oficiální databáze mamografického screeningu. Drobné rozdíly lze vysvětlit zapojením samoplátkyň (nejsou v datech PZP). Výkon 89220 byl využíván v letech 2003–2005 a výkon 89221 v letech 2002–2014.

Pokrytí cílové populace dlouhodobě mírně přesahuje 60 %

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

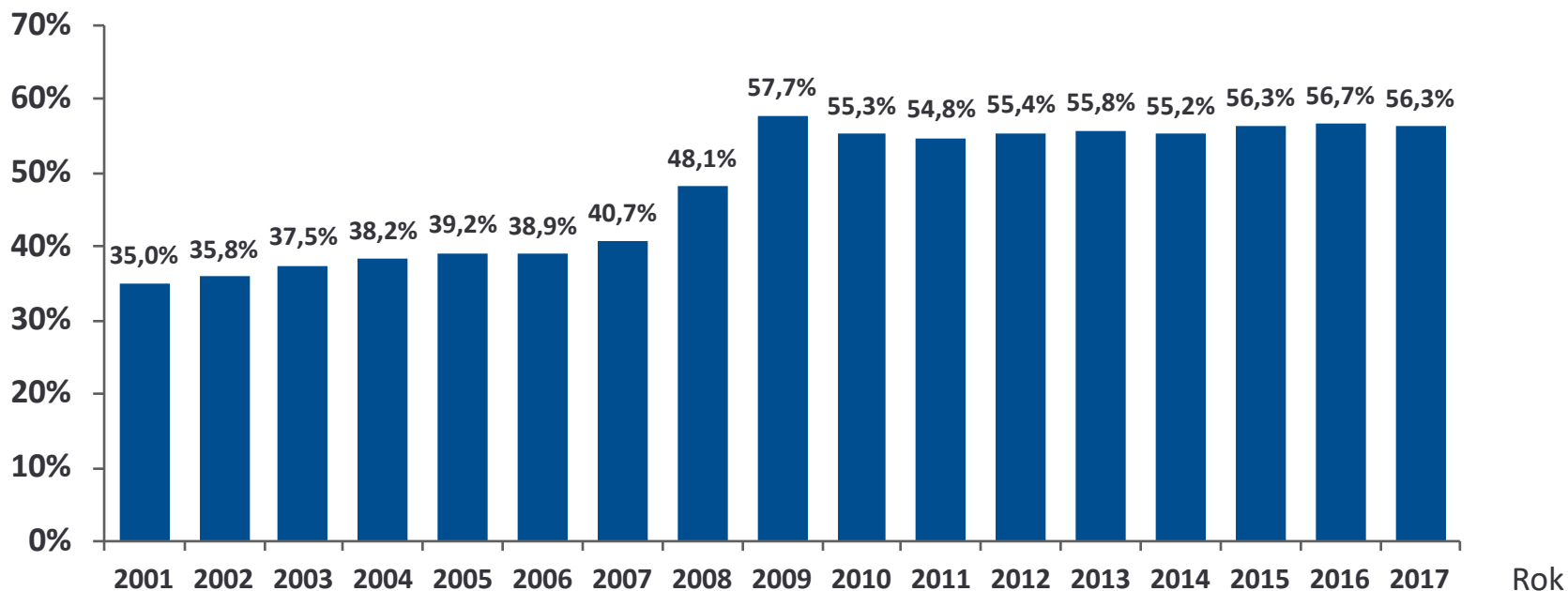
NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Pokrytí cílové populace screeningu v letech 2001–2017

Celkové pokrytí cílové populace
(ženy, 25-59 let)

Cervikovaginální screeningová cytologie (95198 + 95199)
(2017, N = 1 433 755 vyšetření)
Zdroj dat: PZP

Údaj stanoví podíl žen v užší cílové populaci (25-59 let, 2 547 463 žen v populaci v roce 2017), které podstoupily screeningovou cervikovaginální cytologii v daném roce.

Do roku 2007 je jako zdroj pro pokrytí screeningem uvažována preventivní prohlídka.

Jednoleté pokrytí cílové populace je dlouhodobě na úrovni 55-56 %

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

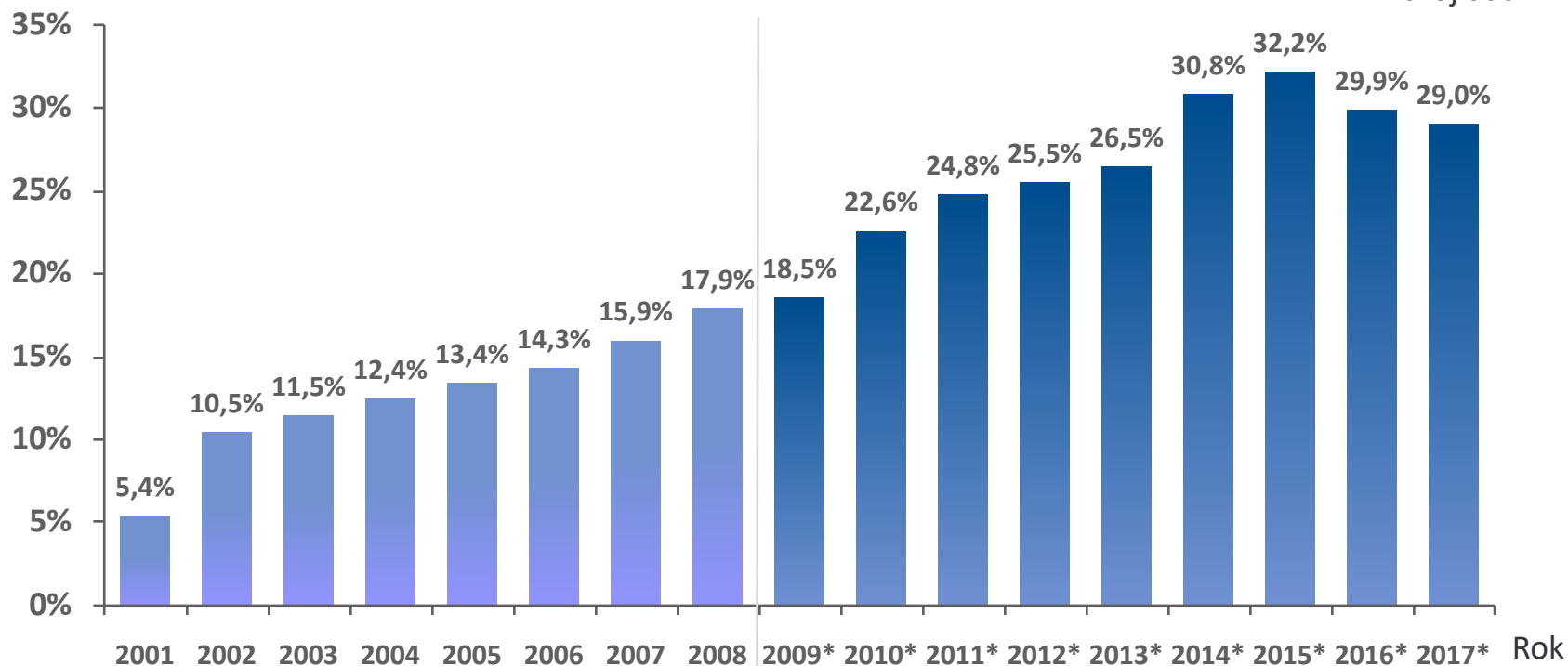

TOKS: pokrytí cílové populace screeningu v letech 2001–2017

Celkové pokrytí cílové populace
(Muži a ženy od 50 let)

TOKS: negativní (15120) + pozitivní (15121)

Zdroj dat: PZP

Údaj stanoví podíl osob v cílové populaci (4 056 641 osob v roce 2017), které podstoupily test na okultní krvácení do stolice během doporučeného intervalu, * od roku 2009 je pro věkovou skupinu 50-54 let uvažován jednoletý screeningový interval
Pro období 2002-2005 export neobsahuje přechodně existující kódy 01120, 01121 – hodnoty byly interpolovány

Zatímco v roce 2015 se podařilo pokrytí ve věkové skupině od 50 let zvýšit až na 32 %, v posledních dvou letech došlo k mírnému snížení

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

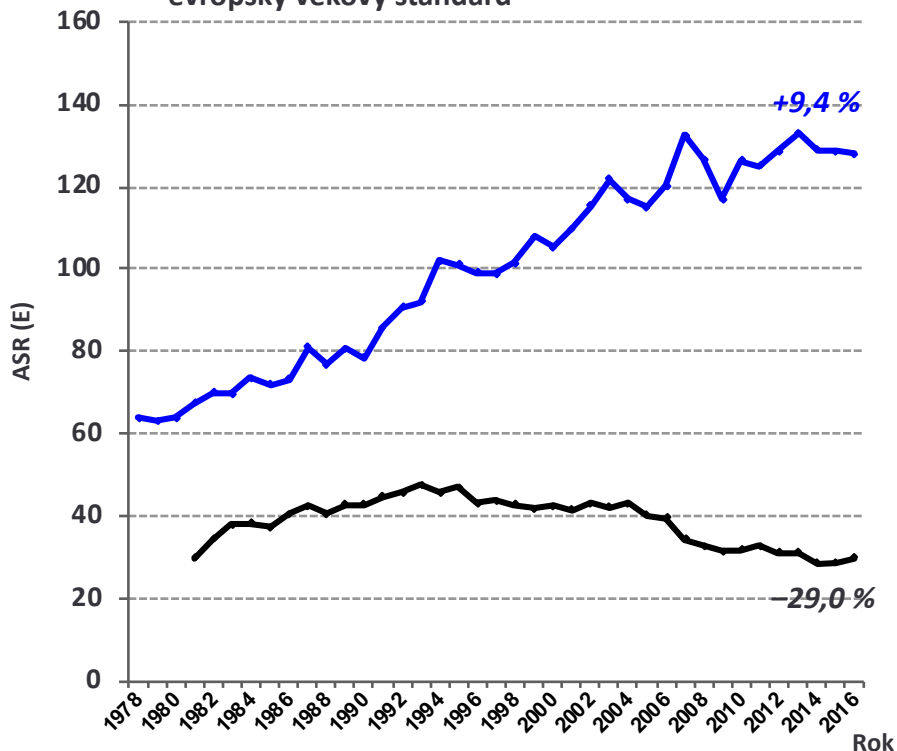
NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

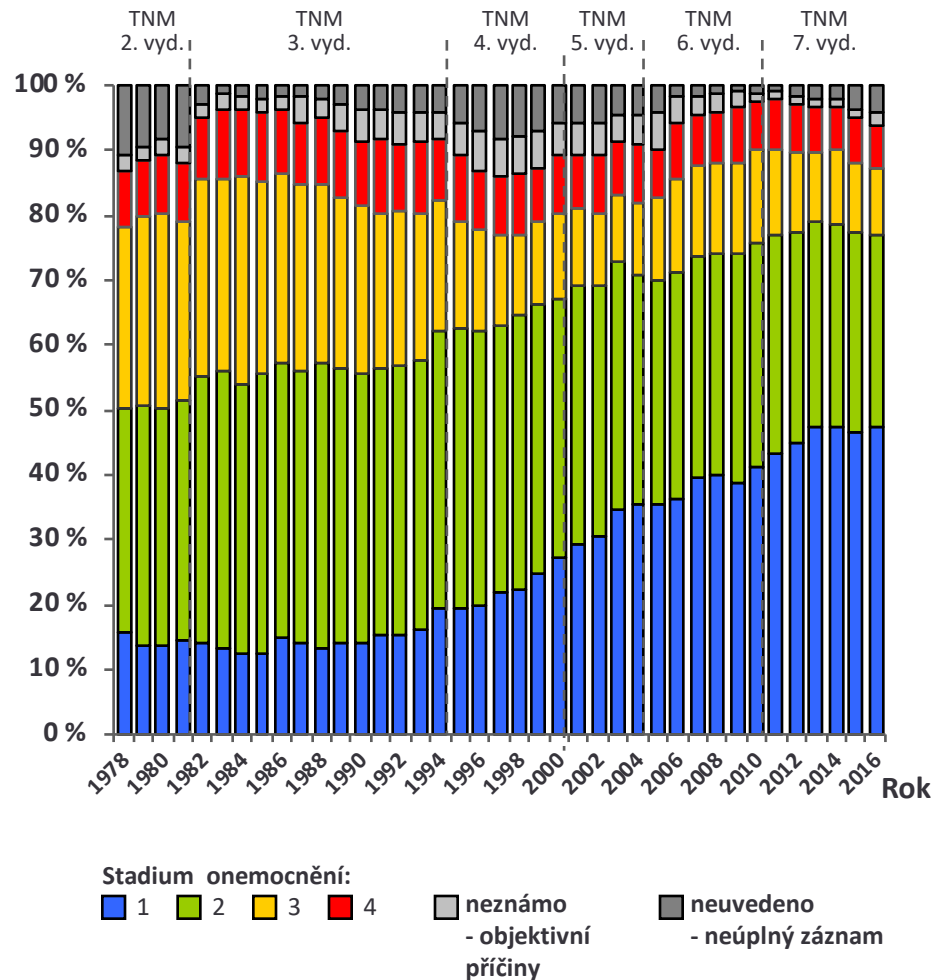
Epidemiologické trendy incidence a mortality karcinomu prsu v České republice

Vývoj incidence a mortality

ASR (E): počet na 100 000 žen věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Vývoj záchytu stadií onemocnění

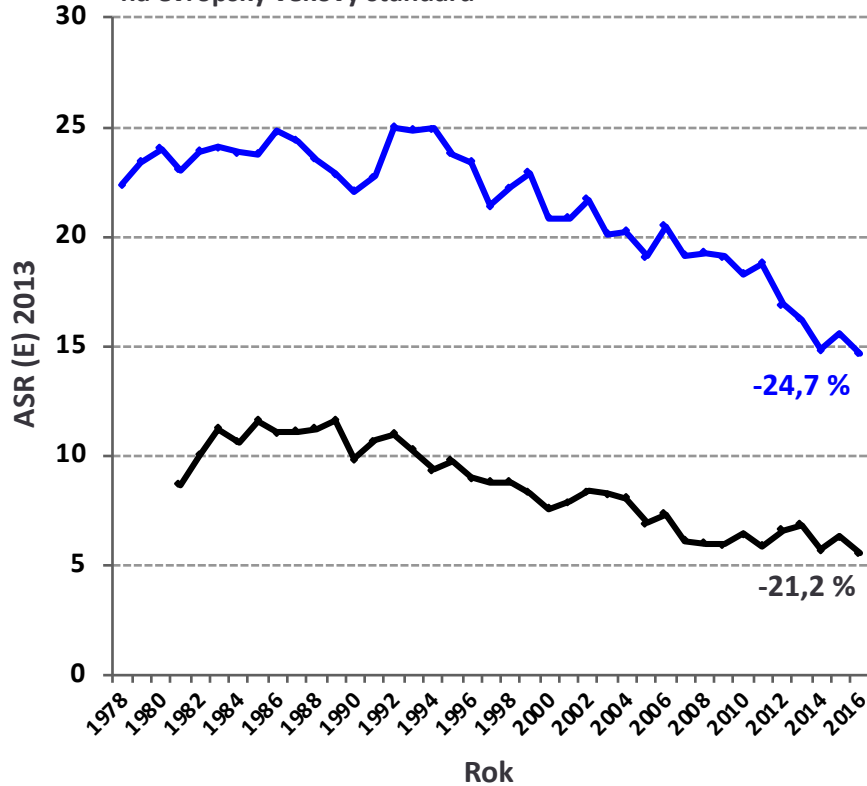
Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortality

Dlouhodobě dochází ke zřetelnému poklesu mortality karcinomu děložního hrdla. Nárůst incidence se v posledních letech zastavil, výrazně převažují nádory časnějších stadií.

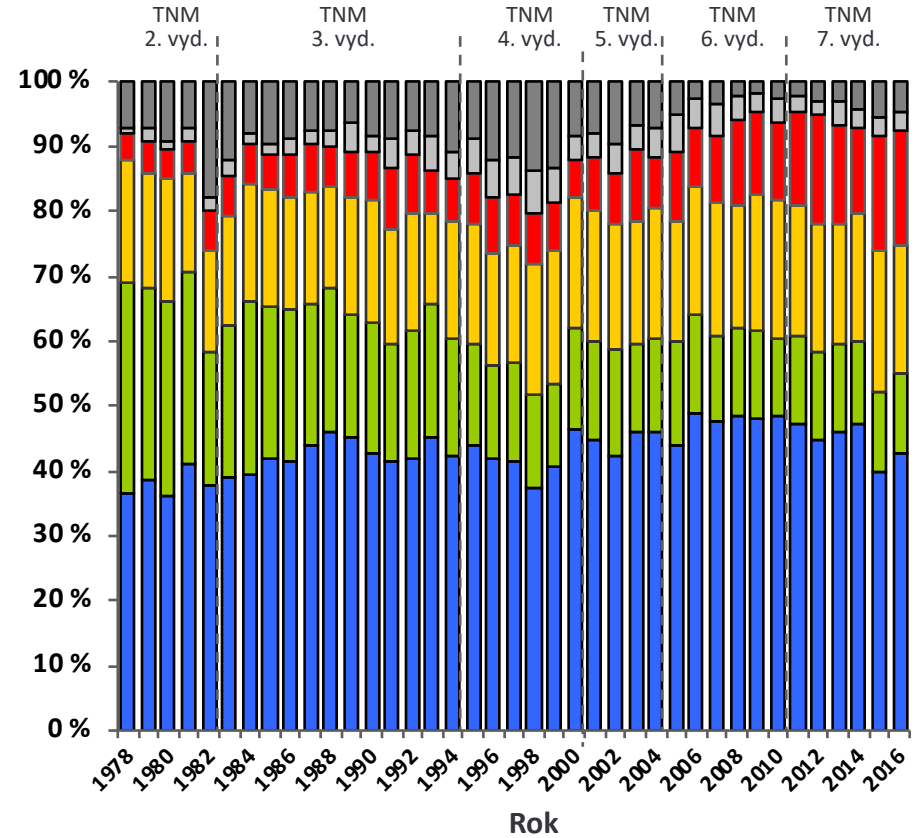
Epidemiologické trendy incidence a mortality ZN děložního hrdla v České republice

Vývoj incidence a mortality

ASR (E) 2013: počet na 100 000 žen věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Vývoj záchytu stadií onemocnění

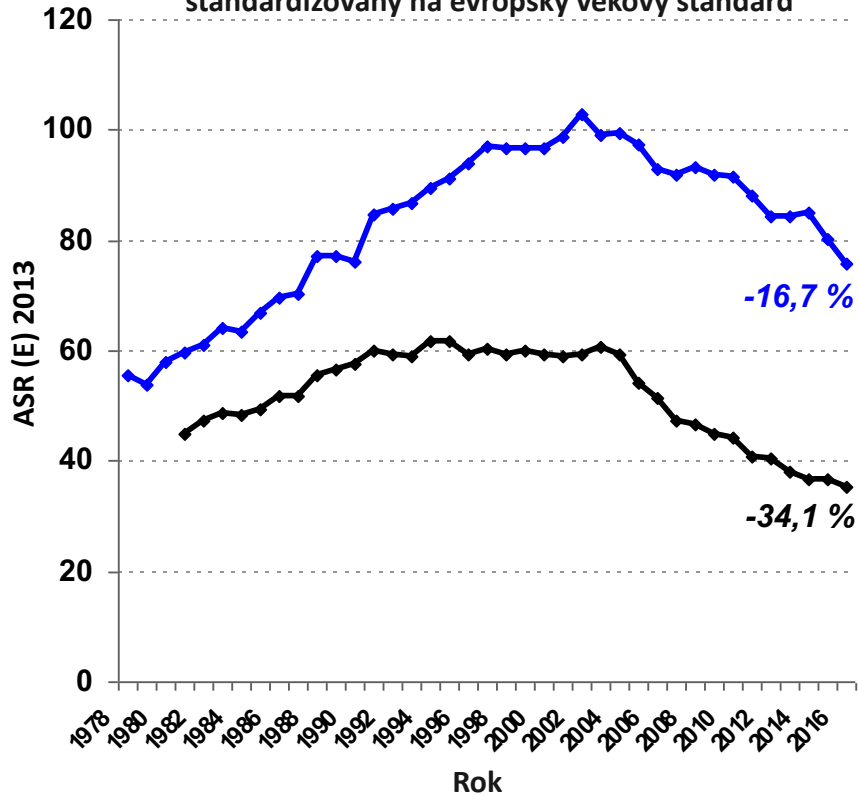
Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortality

Dlouhodobě dochází ke zřetelnému poklesu incidence
i mortality karcinomu děložního hrdla

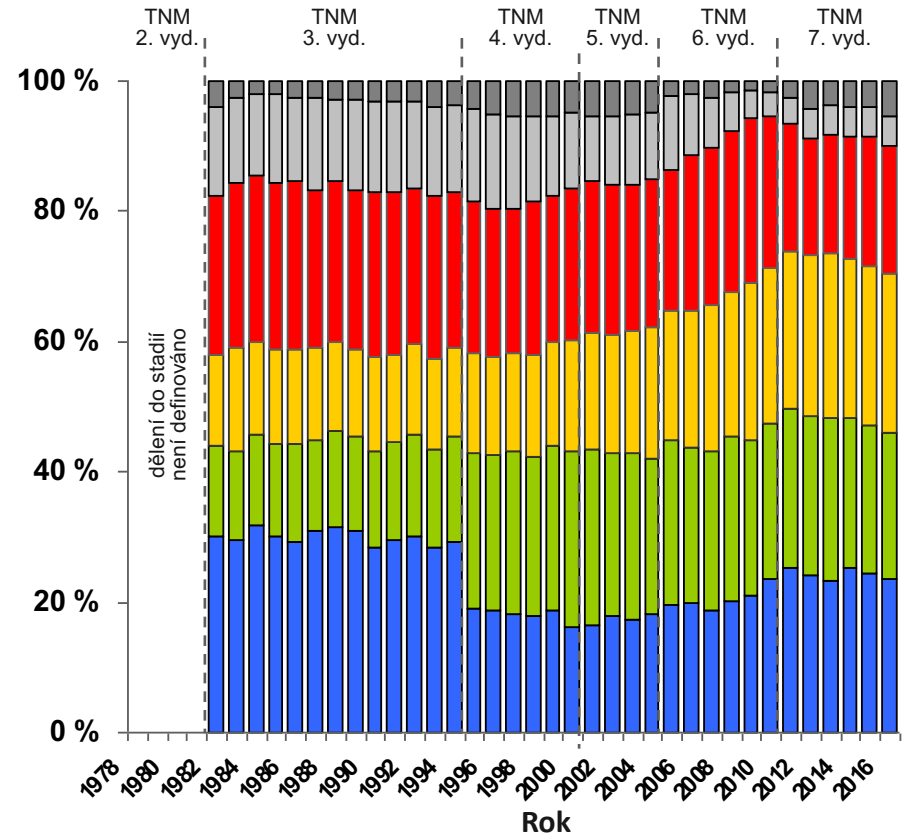
Epidemiologické trendy incidence a mortality kolorektálního karcinomu v České republice

Vývoj incidence a mortality

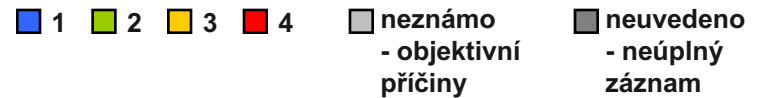
ASR (E) 2013: počet na 100 000 osob věkově standardizovaný na evropský věkový standard

Vývoj záchytu stadií onemocnění

Stadium onemocnění:

Zdroj: Národní onkologický registr, ÚZIS ČR – incidence; Český statistický úřad – mortalita

Dlouhodobě dochází ke zřetelnému poklesu mortality kolorektálního karcinomu. Screening kolorektálního karcinomu má bohužel doposud omezený dopad na včasnost záchytu.

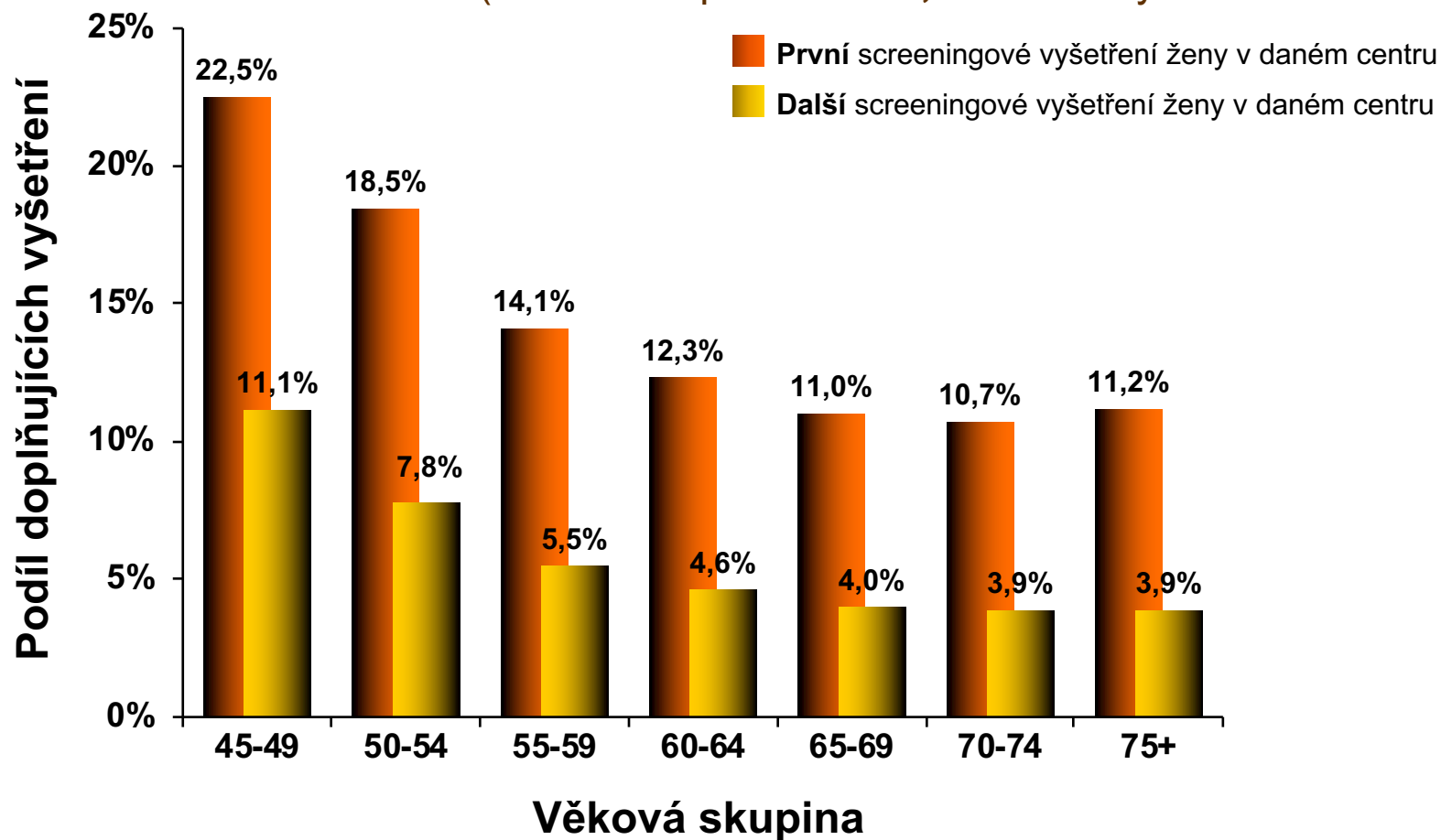
3

Standardizace ukazatelů kvality

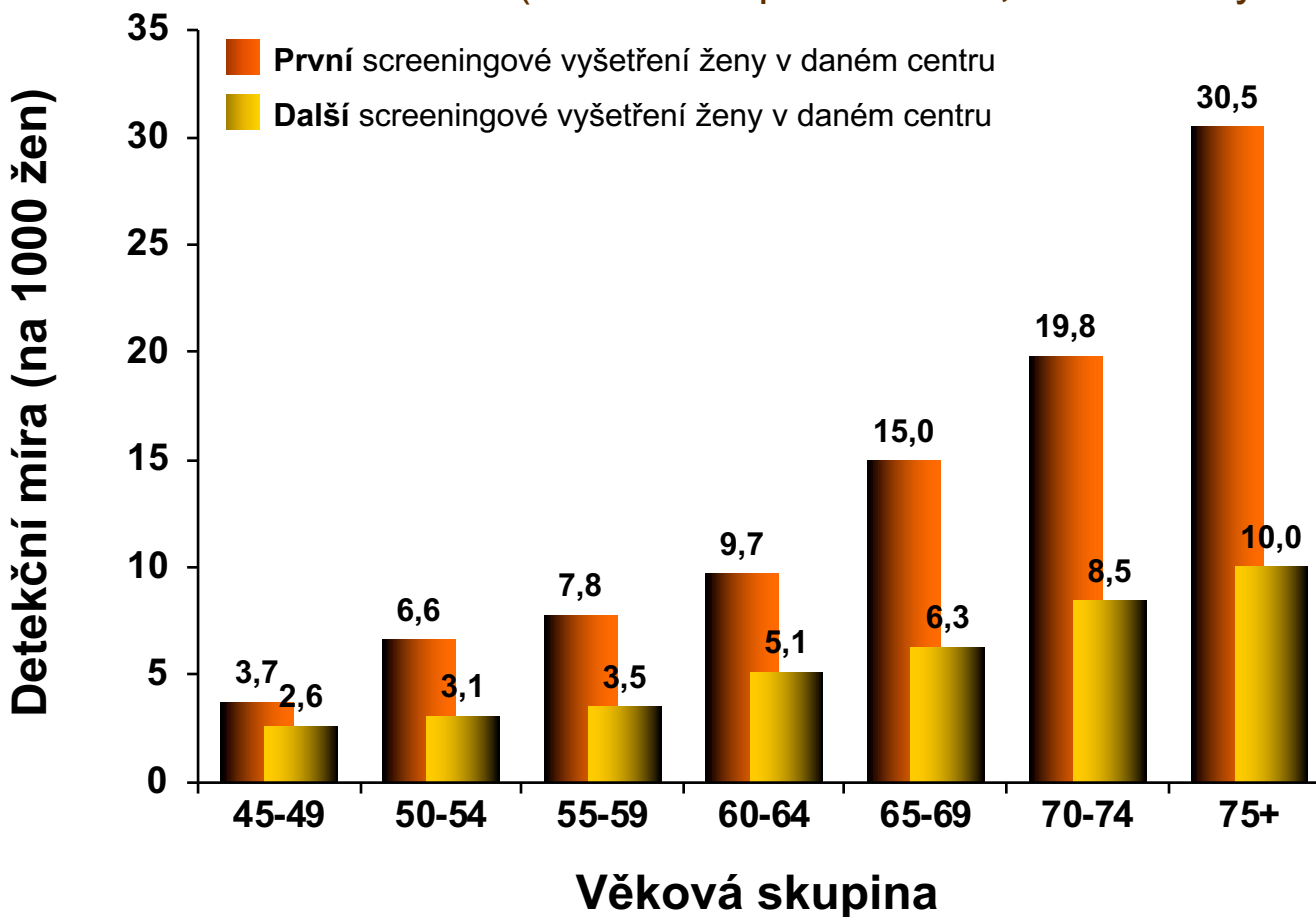
- ❑ každá proměnná, jejíž zastoupení v souboru vyšetření se liší v jednotlivých letech (nebo např. v jednotlivých centrech) a která ovlivňuje výslednou hodnotu indikátorů
- ❑ ve screeningu nejčastěji uváděný věk a pořadí při vyšetření
- ❑ pro nezkreslený výpočet je možné využít **STANDARDIZACI**
- ❑ např. pro detekční míru:
  - ❑ vybereme referenční období, ve kterém vypočítáme detekční míry dle věku a pořadí vyšetření
  - ❑ tyto míry aplikujeme na populační strukturu ve zkoumaném období (Kolik nádorů by bylo nalezeno, pokud by detekce byla stejně úspěšná jako v referenčním období?)
  - ❑ skutečnou hodnotu srovnáme s „očekávanou“ – výsledný index ukazuje, o kolik více nebo méně jsme byli úspěšní

(věková skupina **45+ let**, 683 678 vyšetření v roce 2017)

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření
Doplňující vyšetření jsou častější u mladších žen při prvních vyšetřeních

(věková skupina **45+ let**, 683 678 vyšetření v roce 2017)

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření
Detekce je častější u starších žen při prvních vyšetřeních

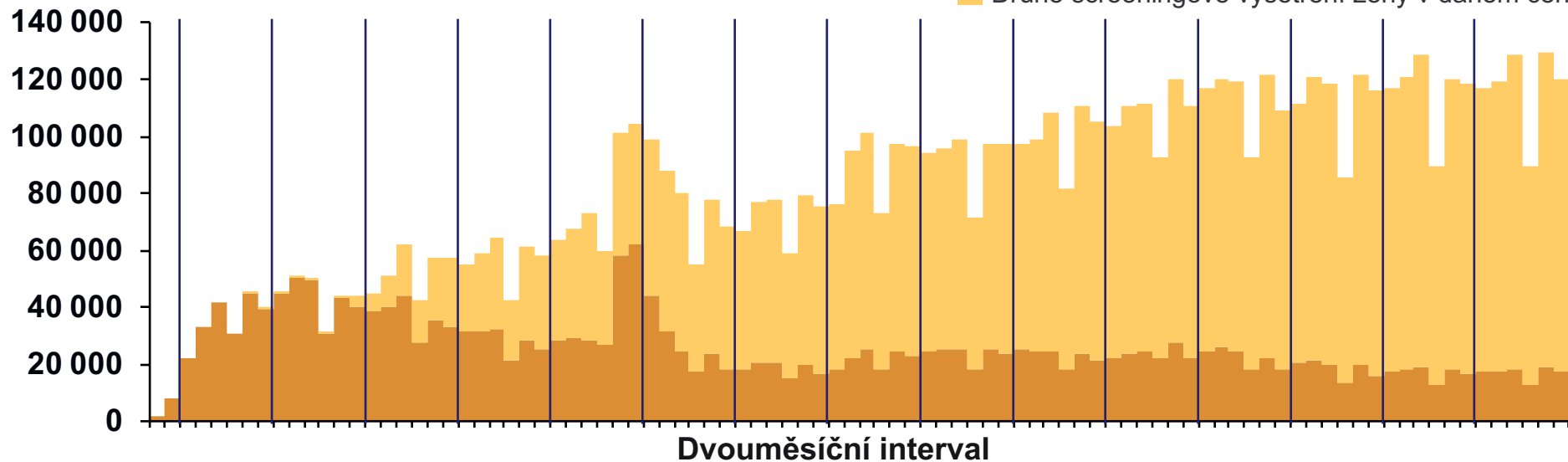

N = 7 609 269 vyšetření

Zdroj dat: Registr screeningu karcinomu prsu

■ První screeningové vyšetření ženy v daném centru

■ Druhé screeningové vyšetření ženy v daném centru

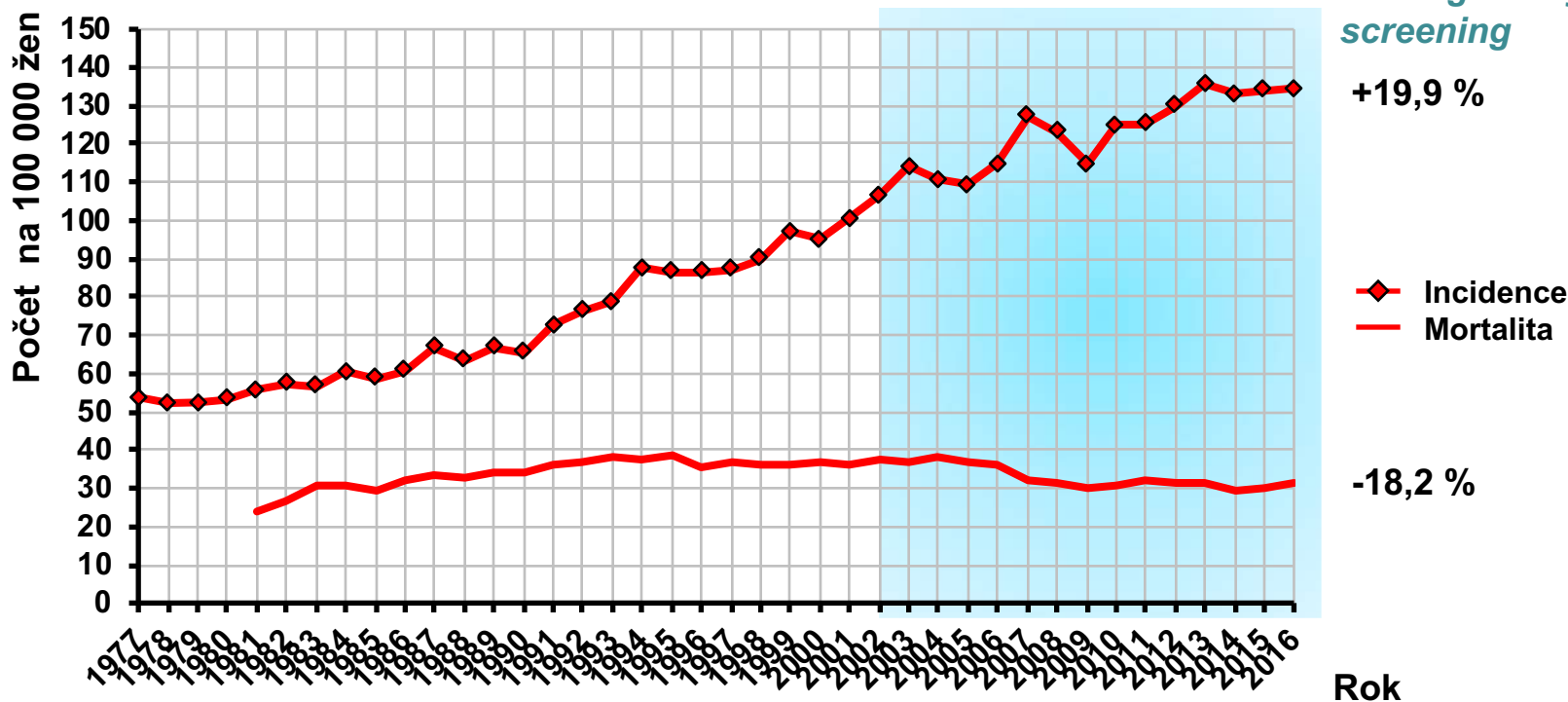

Dvoutměsíční interval

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
První	10 041	211 081	258 045	219 681	170 788	232 953	159 377	110 777	130 278	142 747	137 108	141 786	133 536	110 760	102 611	101 979
Další	0	22	6 463	95 229	169 176	235 753	308 246	324 191	407 817	412 644	464 523	507 141	546 623	563 759	592 082	602 052
Celkem	10 041	211 103	264 508	314 910	339 964	468 706	467 623	434 968	538 095	555 391	601 631	648 927	680 159	674 519	694 693	704 031

Dlouhodobě je patrný **rostoucí trend** v objemu vyšetření. Prostřednictvím pilotního programu v roce 2007 došlo k navýšení počtu vyšetření. Naopak se zavedením adresného zvaní v roce 2014 nepozorujeme výrazný nárůst. Převažují další screeningová vyšetření – **ženy se vrací do screeningu**.

Organizovaný
mamografický
screening

%: trend růstu mezi roky 2006–2016

Zdroj dat: Incidence – Národní onkologický registr ČR

Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

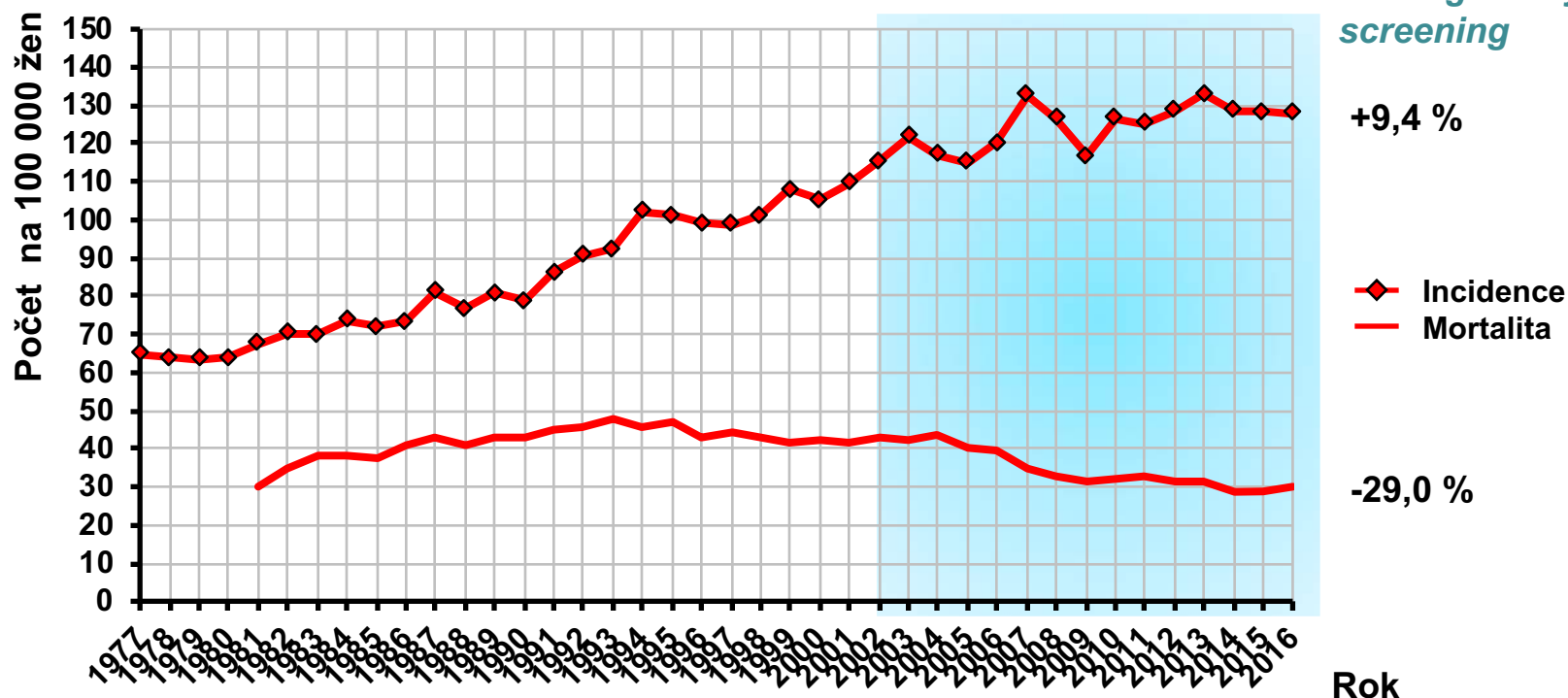
Program významně ovlivňuje populační epidemiologii onemocnění

Dlouhodobě klesající mortalita tohoto onemocnění při rostoucí incidenci svědčí o zřetelném dopadu screeningového programu na pokročilost onemocnění

Pilotní program v roce 2007 přechodně zvýšil populační incidenci

Věkově standardizovaná incidence a mortalita dle evropského standardu ASR(E)

Organizovaný mamografický screening

%: trend růstu mezi roky 2006–2016

Zdroj dat: Incidence – Národní onkologický registr ČR

Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

ASR(E): Revision of the European standard population report of Eurostat's task force. 2013 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013.

Po věkové standardizaci incidence a mortality karcinomu prsu sledujeme v posledních deseti letech podstatnější pokles

---

Závěr

- ❖ **Komplexní informační podpora je zásadní pro monitoring programů screeningu zhoubných nádorových onemocnění**
- ❖ **Individuálního propojení různých datových zdrojů (populační, onkologický a screeningový registr)**
- ❖ **Interpretace indikátorů kvality by měla být doplněna standardizací, která slouží k odstranění vlivu změny v rozdělení věku a pořadí vyšetření**

A close-up photograph of a woman's face, focusing on her blue eye and blonde hair. The image is positioned on the left side of the slide, with a vertical orange bar to its right.

Mamo.cz

DĚKUJI ZA POZORNOST!